

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2994/2020
16.09.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Наташа Вучелић, адвокат у ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Татјана Мирковић, адвокат у ..., ради развода брака и поверавања деце по тужби и по противтужби, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж2 6/2020 од 15.01.2020. године, у седници већа одржаној 16.09.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду број Гж2 6/2020 од 15.01.2020. године у првом ставу изреке и пресуда Првог основног суда у Београду број П2 2150/17 од 01.10.2019. године у ставовима другом, четвртном, петом, шестом и седмом изреке и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење у укинутом делу.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду број П2 2150/17 од 01.10.2019. године је првим ставом изреке разведен брак парничних странака закључен ...2003. године у Београду. Другим ставом изреке млдб. ВВ рођен ...2004. године у ..., млдб. ГГ рођена ...2006. године у ... и млдб. ДД рођена ...2015. године у ... поверене су оцу АА на самостално вршење родитељског права. Трећим ставом изреке је уређен начин одржавања личних односа између малолетне деце са мајком ББ, те је предвиђен модел виђења мајке са децом ближе означен у том ставу. Четвртим ставом изреке је обавезана тужена да на име издржавања млдб. ВВ, ГГ и ДД плаћа по 2.000,00 динара месечно, укупно 6.000,00 динара почев од 27.11.2017. године као дана подношења тужбе па убуће док за то постоје законски услови. Петим ставом изреке је одбијен противтужбени захтев тужене ББ у делу којим је тражила да се млдб. деца ВВ, ГГ и ДД повере њој на самостално вршење родитељског права. Шестим ставом изреке је одбијен противтужбени захтев тужене којим је тражила да се уреди модел виђења млдб. деце са оцем. Седмим ставом изреке је одбијен противтужбени захтев којим је тражила да се обавеже тужилац да на име свог доприноса за издржавање млдб. деце плаћа за свако дете месечно по 4.000,00 динара, почев од дана подношења тужбе па убудуће. Осмим ставом изреке је одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Апелациони суд у Београду је пресудом број Гж2 6/2020 од 15.01.2020. године потврдио првостепен пресуду у ставовима другом, четвртном, петом, шестом и седмом

изреке, а жалбу тужене у том делу одбио као неосновану. Другим ставом изреке је укинуо првостепену пресуду у трећем и осмом ставу изреке и предмет је у том делу вратио првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другостепеном поступку тужена је изјавила благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. и став 2. ЗПП, а која је учињена у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/2011 и 55/2014), па је оценио да је ревизија тужене- противтужиље основана.

Према утврђеном чињеничном стању заједница живота парничних странака је фактички престала 2017.године, а њихови односи су озбиљно и трајно нарушени. Решењем првостепеног суда од 09.01.2018. године одређена је привремена мера којом су деца поверена оцу на самостално вршење родитељског права. Решењем од 16.05.2018. године, је уређен начин одржавања личних односа деце са мајком. Пре доношења привремене мере, Градски центар за социјални рад у Београду, Одељење ... је 07.12.2017. године, дао мишљење да је целисходно да се привременом мером млдб. деца повере оцу на самостално вршење родитељског права јер је по дечије здравље ризично да остану са мајком у нехигијенским условима описаним у налазу, а који услови су последица мајчине неангажованости у бризи око малолетне деце, као и око кућног љубимца, који живе у неодговарајућим условима. Исти центар је дао мишљење и 20.03.2018. године да мајка није у стању да схвати озбиљност, као и да прихвати одговорност за подизање троје малолетне деце, те да би деца требало да живе уз оца. Међутим, исти орган је 19.09.2018. године дао мишљење да је мајка у кратком временском периоду успела да се ментално стабилизује, да успостави реалну слику о актуелној ситуацији, те да успешно спроведе све саветодавне акције у смислу налажења посла и сређивања животног простора, као и да отац није манифестовао вољу за сарадњу са мајком и да је препорука да она врши самостално родитељско право над децом. Из исказа водитеља случаја наведеног центра је утврђено да је обављена ненајављена посета домаћинству оца где је затечено четворо мале деце од којих је једно дете од тужиочеве емотивне партнерке, која је била присутна са својом сетром док је тужилац био на послу. Градски центар за социјални рад у Београду, Одељење ... је 27.12.2018. године дао мишљење да се не уочава ризик за адекватно задовољење развојних потреба малолетне деце, њихов безбедни боравак у домаћинству оца, већ да постоји само угрожавајући фактор за правилан развој деце због нарушене родитељске сарадње, те да је уочен умањени родитељски ауторитет оца у односу на извршавање школских обавеза. Из налаза и мишљења Градског центра за социјални рад, Одељење ... од 09.05.2019. године је утврђено да је целисходно и актуелно у интересу малолетне деце да коначном одлуком буду поверени оцу на самостално вршење родитељског права, при чему је цењено да сво троје деце живи са оцем већ око годину дана, да се школа коју похађају двоје старије деце налази ближе месту актуелног становања, а да отац има на располагању и додатну подршку своје мајке у бризи око деце. Малолетни ВВ и ГГсе континуирано опредељују за живот са оцем, при чему су сво троје деце у блиским међусобним односима, те да је у њиховом интересу заједничко даље одрастање. У допунском налазу од 08.07.2019. године, наведени центар је остао код свог мишљења.

Тужилац живи са малолетном децом и својом мајком која је пензионер, те ванбрачном супругом и њеним дететом у стану површине од 67 м² који је у власништву његовог оца. Ради као ..., има своју фирму и тренутно ради на основу уговора у ... радњи са зарадом од 100.000,00 динара месечно. Његова мајка има српску пензију од око 10.000,00 динара и ... око 170 евра, а ванбрачна супруга је ... и зарађује око 50.000,00 динара месечно, док је њено дете старости од три године, те дететов отац доприноси издржавању са 8.000,00 динара месечно. Тужена живи сама у стану од 55 м², који је добио тужиочев отац на коришћење, тренутно је запослена у ... са зарадом око 44.000,00 динара. Млдб. ВВ и ГГ а похађају школу која је у близини стана у коме живи отац, а млдб. ДД је требало да буде уписана у вртић у време доношења првостепене пресуде.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су оценили да је у најбољем интересу малолетне деце да се повере оцу на самостално вршење родитељског права, при чему је посебно имао у виду да се деца по привременој мери више од годину дана налазе у домаћинству оца, те су током разговора пред органом старатељства млдб. ВВ (15 година) и млдб. ГГ (10 година) јасно изнели жељу да желе да живе у домаћинству оца, а да са мајком одржавају контакт, као и да малолетну ДД не би требало раздвајати од старијег брата и сестре због њихове међусобне повезаности, иако ДД показује већу приврженост мајци. Цењена је и чињеница да се не уочава значајнија реакција, нити тешкоће код млдб. ДД приликом одвајања од мајке када одлази са оцем након виђења са мајком. Одлучено је и о моделу виђења деце са мајком, те о доприносу мајке за дечије издржавање, а одбијен је њен противтужбени захтев.

Врховни касациони суд оцењује да су основани наводи ревизије тужене да нижестепени судови нису у довољној мери истражили најбољи интерес млдб. ДД, рођене ...2015. године, да буде одвојена од мајке према којој показује приврженост. Наиме, изостала је стручна анализа адекватних стручњака (дечијих психолога и дечијих неуропсихијатара), као и породичних прилика оца детета и трансформације коју је мајка детета учинила, а ради одговора на питање да ли је мања штета за психички развој мале ДД одвајање од старијег брата и сестре или пак од мајке. Чињеница је да је стање мајке које је оцењено од Центра за социјални рад пре доношења привремене мере било такво да је било неминовно доношење привремене мере да се деца повере на родитељско старање оцу. Међутим, чињеница је и да је веома брзо након тог мишљења, исти тај орган већ 19.09.2018. године дао мишљење да је мајка у веома кратком временском периоду успела да се ментално стабилизује, да успостави реалну слику о актуелној ситуацији, да је спровела све саветодавне акције, да је средила животни простор, да се запослила, те је у том смислу и сведочила радница Центра за социјални рад. Нижестепени судови се овом променом мајке нису довољно бавили, што је било нужно, јер је одлука о поверавању тако малог детета, као што је млдб. ДД захтевала дубљу опсервацију и анализу. Утолико недостају и чињенице ко се о млдб. ДД брине док отац ради, за којег није утврђено колико часова проводи на послу, какав је однос маћехе (која има своје мало детете) и млдб. деце парничних странака. Из списка произилази да тужиочева мајка која се наводи као помоћ у бризи око деце, по неколико месеци борави ван земље, па је остало неутврђено на који начин се тада тужилац брине о млдб. деци посебно о млдб. ДД имајући у виду њен узраст. Чињеница што су привременом мером деца пре пресуђења већ годину дана

живела код оца не може да има пресудан значај, као ни близина школе коју похађају млдб. ВВ и ГГ. Из ових разлога је оцењено да се ревизијом тужене основано оспорава правилност утврђених чињеница од којих зависи и правилна примена материјалног права, те су нижестепене пресуде морале бити укинуте у целини јер обавеза доприноса издржавања млдб. деце и контакти деце са другим родитељем, зависи од тога коме од родитеља су деца поверена.

У наставку поступка првостепени суд ће допунити чињенично стање, обратиће се Клиничком центру Србије ради опсервације парничних странака и њихове млдб. деце са посебним задатком да одговоре на питање да ли је у најбољем интересу млдб. ДД заједнички живот са братом који је од ње старији око 11 година и сестром која је од ње старија око 9 година или пак живот са мајком, односно шта је мање штетно за дете тог узраста, раздвајање од мајке или раздвајање од старијег брата и сестре. Тек након што се разјасне ове недостајуће чињенице нижестепени судови ће имати услове да поново одлуче о тужбеном и противтужбеном захтеву уз правилну примену материјалног права.

Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић